

Direktiva Vijeća 93/109/EZ

od 6. prosinca 1993.

o utvrđivanju detaljnih aranžmana za ostvarivanje aktivnog i pasivnog biračkog prava na izborima za Europski parlament za građane Unije koji borave u državi članici čiji nisu državljani

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice, a posebno njegov članak 8.b stavak 2.,

uzimajući u obzir prijedlog Komisije,

uzimajući u obzir mišljenje Europskog parlamenta ¹,

budući da Ugovor o Europskoj uniji označuje novu fazu u procesu stvaranja sve tješnje povezane unije među narodima Europe; budući da je jedna od njezinih zadaća uređenje odnosa među narodima država članica na dosljedan i solidaran način; budući da se u njezine temeljne ciljeve ubraja jačanje zaštite prava i interesa državljana njezinih država članica uvođenjem građanstva Unije;

budući da se u tu svrhu glavom II. Ugovora o Europskoj uniji, kojom se mijenja Ugovor o osnivanju Europske ekonomske zajednice s ciljem osnivanja Europske zajednice, uvodi građanstvo Unije za sve državljane država članica te im se na toj osnovi priznaju brojna prava;

budući da je aktivno i pasivno biračko pravo na izborima za Europski parlament u državi članici boravišta, utvrđeno u članku 8.b stavku 2. Ugovora o osnivanju Europske zajednice, primjer primjene načela nediskriminacije među državljanima i nedržavljanima i logičan rezultat prava slobodnog kretanja i boravka sadržanog u članku 8.a tog Ugovora;

budući da se članak 8.b stavak 2. Ugovora o EZ-u odnosi jedino na mogućnost ostvarivanja aktivnog i pasivnog biračkog prava na izborima za Europski parlament, ne dovodeći u pitanje članak 138. stavak 3. Ugovora o EZ-u koji predviđa uspostavu jedinstvenog postupka za te izbore u svim državama članicama; budući da on u osnovi teži ukidanju zahtjeva za državljanstvom koji trenutačno treba ispunjavati u većini država članica radi ostvarivanja tih prava;

budući da primjena članka 8.b stavka 2. Ugovora o EZ-u ne pretpostavlja usklađivanje izbornih sustava država članica; budući da, kako bi se vodilo računa o načelu proporcionalnosti utvrđenom u članku 3.b trećem stavku Ugovora o EZ-u, sadržaj zakonodavstva Zajednice u tom području ne smije prelaziti ono što je potrebno kako bi se ostvario cilj iz članka 8.b stavka 2. Ugovora o EZ-u;

budući da je svrha članka 8.b stavka 2. Ugovora o EZ-u osigurati da svi građani Unije, bez obzira na to jesu li državljani države članice u kojoj borave ili nisu, mogu u toj državi ostvarivati svoje aktivno i pasivno biračko pravo na izborima za Europski parlament pod jednakim uvjetima; budući da bi, prema tome, uvjeti koji vrijede za nedržavljanima, uključujući one koji se odnose na razdoblje i dokazivanje boravka, trebali biti jednaki onima, ako postoje, koji vrijede za državljane dotične države članice;

budući da članak 8.b stavak 2. Ugovora o EZ-u predviđa aktivno i pasivno biračko pravo na izborima za Europski parlament u državi članici boravišta, bez zamjene istog za aktivno i pasivno biračko pravo u državi članici čiji je građanin Unije državljanin; budući da se sloboda građana Unije da odaberu

---

¹ SL C 329, 6.12.1993.

državu članicu u kojoj će sudjelovati na europskim izborima mora poštovati, istodobno osiguravajući da se ta sloboda ne zlouporabi od strane ljudi koji glasuju ili se kandidiraju u više nego jednoj državi;

budući da svako odstupanje od općih pravila ove Direktive mora, na temelju članka 8.b stavka 2. Ugovora o EZ-u, biti opravdano problemima svojstvenima određenoj državi članici; budući da svako odstupanje mora, po svojoj naravi, biti podvrgnuto preispitivanju;

budući da takvi specifični problemi mogu nastati u državi članici u kojoj je udio građana Unije glasačke dobi koji u njoj borave ali nisu njezini državljani značajno iznad prosjeka; budući da su odstupanja opravdana tamo gdje takvi građani čine više od 20 % ukupnog biračkog tijela; budući da se takva odstupanja moraju temeljiti na kriteriju duljine boravka;

budući da građanstvo Unije ima svrhu omogućiti građanima Unije da se bolje integriraju u njihovu zemlju domaćina te da je u tom kontekstu u skladu s namjerama autora Ugovora da se izbjegne bilo kakva polarizacija između lista kandidata državljana i nedržavljana;

budući da se taj rizik polarizacije odnosi osobito na državu članicu u kojoj udio građana Unije glasačke dobi koji nisu državljani prelazi 20 % ukupnog broja građana Unije koji su glasačke dobi i koji tamo borave te je stoga važno da ta država članica može donijeti, u skladu s člankom 8.b Ugovora, posebne odredbe koje se odnose na sastav lista kandidata;

budući da se mora voditi računa o činjenici da, u nekim državama članicama, državljani drugih država članica koji tamo borave imaju pravo glasa na izborima za nacionalni parlament te da se sukladno tome određene odredbe ove Direktive mogu u tim državama članicama ne primjenjivati,

DONIJELO JE OVU DIREKTIVU:

POGLAVLJE I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

1. Ovom se Direktivom utvrđuju detaljni aranžmani kojima građani Unije koji borave u državi članici čiji nisu državljani mogu ostvariti aktivno i pasivno biračko pravo na izborima za Europski parlament.
2. Ništa u ovoj Direktivi ne utječe na odredbe pojedine države članice u vezi s aktivnim i pasivnim biračkim pravom njezinih državljana koji borave izvan njezinog izbornog područja.

Članak 2.

Za potrebe ove Direktive:

1. „izbori za Europski parlament” znači opći neposredni izbori predstavnika u Europski parlament u skladu s Aktom od 20. rujna 1976. ¹;

---

¹ SL L 278, 8.10.1976., str. 5.

2. „izborno područje” znači područje države članice na kojem u skladu s gornjim Aktom i, unutar tog okvira, u skladu s izbornim zakonodavstvom te države članice, članove Europskog parlamenta biraju ljudi u toj državi članici;
3. „država članica boravišta” znači država članica u kojoj građanin Unije boravi, ali čiji nije državljanin;
4. „matična država članica” znači država članica čiji je građanin Unije državljanin;
5. „birač Zajednice” znači bilo koji građanin Unije koji ima aktivno biračko pravo na izborima za Europski parlament u državi članici boravišta u skladu s ovom Direktivom;
6. „građanin Zajednice s pasivnim biračkim pravom” znači bilo koji građanin Unije koji ima pasivno biračko pravo na izborima za Europski parlament u državi članici boravišta u skladu s ovom Direktivom;
7. „popis birača” znači službeni registar svih birača s pravom glasa u određenoj izbornoj jedinici ili na određenom mjestu, koji sastavlja i ažurira nadležno tijelo na temelju izbornog zakonodavstva države članice boravišta ili registar stanovništva ako naznačuje postojanje biračkog prava;
8. „referentni datum” znači dan ili dani na koji (na koje) građani Unije, na temelju prava države članice boravišta, moraju ispunjavati zahtjeve za glasovanjem ili kandidiranjem u toj državi;
9. „formalna izjava” znači izjava dotične osobe, netočnost koje je izlaže sankcijama sukladno primjenjivom nacionalnom zakonodavstvu.

Članak 3.

Svaka osoba koja na referentni datum:

(a) jest građanin Unije u smislu članka 8. stavka 1. drugog podstavka Ugovora;

(b) nije državljanin države članice boravišta, ali u odnosu na aktivno i pasivno biračko pravo zadovoljava iste uvjete kao i one koje ta država zakonodavstvom nameće svojim državljanima,

ima aktivno i pasivno biračko pravo na izborima za Europski parlament u državi članici boravišta osim ako su joj ta prava oduzeta na temelju članaka 6. i 7.

Ako državljani države članice boravišta moraju biti državljani određeno minimalno razdoblje kako bi imali pasivno biračko pravo, za građane Unije smatra se da su ispunili taj uvjet ako su bili državljani države članice u jednakom razdoblju.

Članak 4.

1. Birači Zajednice ostvaruju svoje aktivno biračko pravo ili u državi članici boravišta ili u svojoj matičnoj državi članici. Nijedna osoba ne može glasovati više od jedanput na istim izborima.

2. Nijedna osoba ne može biti kandidat na istim izborima u više od jedne države članice.

Članak 5.

Ako, da bi imali aktivno ili pasivno biračko pravo, državljani države članice boravišta moraju određeno minimalno razdoblje imati boravište na izbornom području te države, za birače Zajednice i građane Zajednice s pasivnim biračkim pravom smatra se da su ispunili taj uvjet ako su tijekom jednakog razdoblja imali boravište u drugim državama članicama. Ova se odredba primjenjuje ne dovodeći u pitanje bilo kakve specifične uvjete u odnosu na duljinu boravka u određenoj izbornoj jedinici ili na određenom mjestu.

Članak 6.

1. Bilo koji građanin Unije koji boravi u državi članici čiji nije državljanin i kojemu je, pojedinačnom kaznenopravnom ili građanskopravnom odlukom, oduzeto pasivno biračko pravo prema pravu države članice boravišta ili pravu njegove matične države članice, spriječen je ostvarivati to pravo u državi članici boravišta na izborima za Europski parlament.

2. Kandidatura bilo kojeg građanina Unije na izborima za Europski parlament u državi članici boravišta proglašava se neprihvatljivom ako taj građanin ne može predložiti potvrdu iz članka 10. stavka 2.

Članak 7.

1. Država članica boravišta može provjeriti je li građanima Unije koji su izrazili želju da tamo ostvare svoje aktivno biračko pravo oduzeto to pravo u matičnoj državi članici pojedinačnom građanskopravnom ili kaznenopravnom odlukom.

2. Za potrebe stavka 1. ovog članka, država članica boravišta može obavijestiti matičnu državu članicu o izjavi iz članka 9. stavka 2. U tu se svrhu relevantne i uobičajeno dostupne informacije iz matične države članice dostavljaju pravodobno i na odgovarajući način; takve informacije mogu uključivati samo detalje koji su strogo neophodni za provedbu ovog članka i mogu se koristiti samo u tu svrhu. Ako dostavljene informacije osporavaju sadržaj izjave, država članica boravišta poduzima odgovarajuće korake da spriječi dotičnu osobu da glasuje.

3. Matična država članica može, pravodobno i na odgovarajući način, dostaviti državi članici boravišta bilo kakvu informaciju potrebnu za provedbu ovog članka.

Članak 8.

1. Birač Zajednice ostvaruje svoje aktivno biračko pravo u državi članici boravišta ako je izrazio želju da to učini.

2. Ako je glasovanje u državi članici boravišta obvezno, tada su birači Zajednice koji su izrazili želju da to učine obvezni glasovati.

POGLAVLJE II.

OSTVARIVANJE AKTIVNOG I PASIVNOG BIRAČKOG PRAVA

Članak 9.

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi omogućile biraču Zajednice, koji je izrazio takvu želju, da bude upisan u popis birača pravodobno prije dana izbora.

2. Kako bi mu ime bilo upisano u popis birača, birač Zajednice podnosi iste dokumente kao i birač koji je državljanin. On također podnosi formalnu izjavu u kojoj navodi:

- (a) svoje državljanstvo i svoju adresu na izbornom području države članice boravišta;
- (b) gdje je to primjenjivo, mjesto ili izbornu jedinicu u matičnoj državi članici na popisu birača u koji je njegovo ime posljednje upisano, i
- (c) da će ostvarivati svoje aktivno biračko pravo samo u državi članici boravišta.

3. Država članica boravišta može također zahtijevati od birača Zajednice da:

- (a) u svojoj izjavi iz stavka 2. navede da mu nije oduzeto aktivno biračko pravo u matičnoj državi članici;
- (b) predoči valjanu identifikacijsku ispravu, i
- (c) navede datum od kojeg boravi u toj državi ili nekoj drugoj državi članici.

4. Birači Zajednice koji su upisani u popis birača ostaju na njemu pod jednakim uvjetima kao i birači koji su državljanin sve do trenutka kada zatraže da budu brisani ili do trenutka kada se automatski izbrišu jer više ne ispunjavaju zahtjeve za ostvarivanje aktivnog biračkog prava.

Članak 10.

1. Kada podnosi zahtjev za kandidiranje, građanin Zajednice podnosi iste dokazne isprave kao i kandidat koji je državljanin. On također podnosi formalnu izjavu u kojoj navodi:

- (a) svoje državljanstvo i svoju adresu na izbornom području države članice boravišta;
- (b) da se istodobno ne kandidira na izborima za Europski parlament u bilo kojoj drugoj državi članici, i
- (c) gdje je to primjenjivo, mjesto ili izbornu jedinicu u matičnoj državi članici na popisu birača u koji je njegovo ime posljednje upisano.

2. Kada podnosi zahtjev za kandidiranje, građanin Zajednice mora također predočiti potvrdu nadležnih administrativnih tijela u njegovoj matičnoj državi članici da mu nije oduzeto pasivno biračko pravo u toj državi članici ili da tim tijelima takvo oduzimanje nije poznato.

3. Država članica boravišta može također zahtijevati od građanina Zajednice s pasivnim biračkim pravom da predoči valjanu identifikacijsku ispravu. Također može zahtijevati da navede datum od kojeg je državljanin države članice.

Članak 11.

1. Država članica boravišta obavješćuje dotičnu osobu o radnjama koje su poduzete u pogledu njezinog zahtjeva za upis u popis birača ili o odluci u vezi s prihvatljivošću njezinog zahtjeva za kandidiranje.

2. Ako se osobi odbije upis u popis birača ili zahtjev za kandidiranje, ona ima pravo na pravna sredstva pod jednakim uvjetima kako to zakonodavstvo države članice boravišta propisuje za osobe s aktivnim i pasivnim biračkim pravom koji su njezini državljanin.

Članak 12.

Država članica boravišta pravodobno i na odgovarajući način obavješćuje birače Zajednice i građane Zajednice s pasivnim biračkim pravom o uvjetima i detaljnim aranžmanima za ostvarivanje aktivnog i pasivnog biračkog prava na izborima u toj državi.

Članak 13.

Države članice razmjenjuju informacije potrebne za provedbu članka 4. U tu svrhu država članica boravišta, na temelju formalne izjave iz članka 9. i 10., dostavlja matičnoj državi članici, pravodobno prije dana izbora, informacije o državljanima potonje države članice koji su upisani u popis birača ili se kandidiraju. Matična država članica u skladu sa svojim nacionalnim zakonodavstvom poduzima odgovarajuće mjere kako bi osigurala da njezini državljani ne glasuju više od jedanput ili da se ne kandidiraju u više od jedne države članice.

POGLAVLJE III.

ODSTUPANJA I PRIJELAZNE ODREDBE

Članak 14.

1. Ako 1. siječnja 1993. u nekoj državi članici udio građana Unije glasačke dobi koji u njoj borave, ali nisu njezini državljani premašuje 20 % od ukupnog broja građana Unije koji tamo borave, a glasačke su dobi, ta država članica može, odstupajući od članka 3., 9. i 10.:

(a) ograničiti aktivno biračko pravo na birače Zajednice koji borave u toj državi članici tijekom određenog minimalnog razdoblja, a koje ne smije premašiti pet godina;

(b) ograničiti pasivno biračko pravo na građane Zajednice s pasivnim biračkim pravom koji borave u toj državi članici tijekom određenog minimalnog razdoblja, a koje ne smije premašiti 10 godina.

Ovim se odredbama ne dovode u pitanje odgovarajuće mjere koje ta država članica može poduzeti u pogledu sastava lista kandidata i koje su namijenjene posebno poticanju integracije građana Unije koji nisu državljani.

Međutim, birači Zajednice i građani Zajednice s pasivnim biračkim pravom koji, zahvaljujući činjenici da borave izvan matične države članice ili zbog trajanja takvog boravka, nemaju aktivno ili pasivno biračko pravo u matičnoj državi članici, ne podliježu gore navedenim uvjetima u pogledu duljine boravka.

2. Ako 1. veljače 1994. zakonodavstvo države članice propisuje da državljani druge države članice koji tamo borave imaju pravo glasa za nacionalni parlament te države i da u tu svrhu mogu biti upisani u popis birača te države pod potpuno jednakim uvjetima kao i birači državljani, prva se država članica može, odstupajući od ove Direktive, suzdržati od primjene članka 6. do 13. u odnosu na takve državljane.

3. Do 31. prosinca 1997., i nakon toga 18 mjeseci prije svakih izbora za Europski parlament, Komisija Europskom parlamentu i Vijeću podnosi izvješće u kojemu provjerava je li dodjela odstupanja sukladno članku 8.b stavku 2. Ugovora o EZ-u dotičnim državama članicama još uvijek opravdana te, ovisno o slučaju, predlaže da se izvrše potrebne prilagodbe.

Države članice koje primjenjuju odstupanja na temelju stavka 1. dostavljaju Komisiji sva potrebna obrazloženja.

Članak 15.

Za četvrte neposredne izbore za Europski parlament vrijede sljedeće posebne odredbe:

- (a) građani Unije koji na dan 15. veljače 1994. već imaju aktivno biračko pravo u državi članici boravišta i čija se imena javljaju u popisu birača u državi članici boravišta ne podliježu formalnostima utvrđenima u članku 9.;
- (b) države članice u kojima su popisi birača dovršeni prije 15. veljače 1994. poduzimaju potrebne korake kako bi omogućile biračima Zajednice koji tamo žele ostvariti svoje aktivno biračko pravo da svoja imena upišu u popis birača pravodobno prije dana izbora;
- (c) države članice koje ne sastave posebne popise birača, ali naznačuju postojanje biračkog prava u registru stanovništva te u kojima glasovanje nije obvezno mogu također primijeniti ovaj sustav na birače Zajednice koji se javljaju u tom popisu i koji, nakon što su pojedinačno obaviješteni o svojim pravima, nisu izrazili želju da svoje aktivno biračko pravo ostvare u matičnoj državi članici. One matičnoj državi članici šalju dokument koji pokazuje želju tih birača da glasuju u državi članici boravišta;
- (d) države članice u kojima je unutarnji postupak imenovanja kandidata za političke stranke i grupe reguliran zakonom mogu propisati da bilo koji takav postupak koji je, u skladu s tim zakonom, bio otvoren prije 1. veljače 1994., kao i odluke donesene u tom okviru, ostanu važećima.

POGLAVLJE IV.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 16.

Komisija podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću do 31. prosinca 1995. o primjeni ove Direktive na izbore za Europski parlament od lipnja 1994. Na temelju navedenog izvješća Vijeće, odlučujući jednoglasno na prijedlog Komisije i nakon savjetovanja s Europskim parlamentom, može usvojiti odredbe o izmjeni ove Direktive.

Članak 17.

Države članice donose zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom najkasnije do 1. veljače 1994. One o tome odmah obavješćuju Komisiju.

Kada države članice donose ove mjere, te mjere prilikom njihove službene objave sadržavaju uputu na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takva uputa. Načine toga upućivanja određuju države članice.

Članak 18.

Ova Direktiva stupa na snagu na dan objave u *Službenom listu Europskih zajednica*.

Članak 19.

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 6. prosinca 1993.

Za Vijeće

Predsjednik

W. CLAES